

Poziv proti sprejemu »Zakona o omejevanju ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin v Sloveniji«

Podpisniki poziva, slovenski znanstveniki, člani znanstvenih odborov za delo z GSO v zaprtih¹ in odprtih sistemih² ter drugi strokovnjaki s tega področja (podpisniki), nasprotujemo pobudi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da vladi Republike Slovenije predlaga zakon, ki bi omejil pridelavo gensko spremenjenih rastlin (GSR) v Sloveniji. Slovenija, kot ena redkih evropskih držav, že ima zelo omejujoč »Zakon o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi kmetijskimi rastlinami«. Zato menimo, da je sprejem še enega zakona, ki bi urejal tako rekoč isto področje, nepotreben. Določbe zakona, ki se sicer nanašajo na omejevanje pridelave GSR, delujejo zavajajoče na potrošnika, ker se ne nanašajo na uporabo gensko spremenjenih rastlin v prehrani.

Prepoved pridelave GSR v Sloveniji je korak nazaj pri urejanju tega pomembnega področja in je v nasprotju s strokovnimi argumenti, ki jih ponujata znanost in praksa. GSR se v svetu namreč pridelujejo že dvajset let brez dokazanih škodljivih vplivov na zdravje ljudi in okolje. To dokazujejo številne neodvisne raziskave različnih raziskovalcev s celega sveta. GSR so se izjemno hitro razširile v svetu predvsem zaradi cenejšega načina pridelovanja in manjše obremenitve okolja na račun zmanjšanja uporabe pesticidov, najnovejše GSR sorte pa bodo pomembne za trajnostno kmetijstvo in za izboljšanje kakovosti pridelkov.

Predlog zakona prihaja v času, ko razviti svet spoznava prednosti sodobnih oblik žlahtnjenja rastlin ter se vse bolj zaveda, da naraščajočega prebivalstva Zemlje ne bo mogoče prehraniti samo s konvencionalnimi načini pridelave hrane. V času, ko je Svet evropskih akademij znanosti (EASAC) obvestil Evropski parlament, da dosedanja restriktivna zakonodaja EU ogroža prehransko varnost članic³ in tudi širše pojasnil svoje stališče do gensko spremenjenih organizmov⁴, je predlog zakona diametralno nasprotje mnenju akademij znanosti. Prav tako imamo v EU že nekaj let uradni dokument, ki na osnovi desetletnih raziskav gensko spremenjenih organizmov ugotavlja, da ti ne predstavljajo dodatnega tveganja za ljudi ali okolje⁵.

Področje je sicer po našem mnenju že sedaj zelo dobro urejeno, saj mora vsaka GSR pridobiti dovoljenje za pridelovanje, ki vključuje presojo tveganja s strani znanstvenih odborov, ki jih sestavljajo znanstveniki različnih strok in jih imenuje vlada Republike Slovenije. Prioriteta dela znanstvenikov v teh odborih je upoštevanje zakonodaje ter znanstvenih dejstev za zaščito zdravja ljudi, živali in okolja.

Razumemo, da gre za izrazito občutljivo vprašanje, saj se nanaša na našo prehrano in okolje. Zakon je najavljen kot instrument, ki naj omogoči omejevanje pridelave GSR na osnovi domnevno večinsko negativnega javnega mnenja. Podpisniki menimo, da niti slovenski kmet niti slovenski potrošnik v vseh dvajsetih letih pregretih razprav nista imela prave možnosti za nepristransko seznanitev z GSR. V medijih so prevladovalе informacije, ki so pridelavo GSR predstavljale v negativni luči. Je na tak način oblikovano javno mnenje res primerna osnova za sprejetje zakona?

Predlagamo, da vlada predlog zakona umakne iz zakonodajne procedure in namesto tega organizira obsežno javno razpravo o tej problematiki, v kateri bodo imeli znanstveniki, ki delujejo na tem področju, enako možnost, da izrazijo svoje mnenje, kot nasprotniki te tehnologije. Menimo, da bi državljani morali imeti pravico do verodostojnih in nepristranskih informacij kot tudi pravico do izbire.

Podpisniki poziva želimo opozoriti, da bi sprejem zakona, ki naj omeji oz. prepove pridelavo GSR, Slovenijo izključil iz skupine tehnološko naprednih držav. Tehnološko napredne države svoje odločitve oblikujejo na osnovi znanstvenih in strokovno utemeljenih dejstev in ne le na podlagi javnega mnenja.

Podpisani člani znanstvenih odborov za delo z GSO:

Borut Bohanec, Branka Javornik, Peter Dovč, Marko Dolinar, Simon Horvat, Roman Jerala, Gregor Majdič, Jelka Šuštar Vozlič, Vladimir Meglič, Rado Komel, Dušan Kordiš, Damjana Rozman, Peter Raspor, Nina Gunde-Cimerman, David Stopar, Jana Ambrožič Dolinšek, Kristina Gruden, Darja Žgur Bertok, Marina Dermastia, Janez Salobir, Alexis Zrimec, Jerica Sabotič, Jelka Zabavnik Piano, Tatjana Avšič-Županc, Mojca Milavec, Jana Žel, Polona Jamnik, Nadja Kokalj Vokač

¹ http://www.biotechnology-gmo.gov.si/slovenija/strokovna_podpora/znanstveni_odbor_za_zaprte_sisteme/index.html

² http://www.biotechnology-gmo.gov.si/slovenija/strokovna_podpora/znanstveni_odbor_za_sproscanje/index.html

³ EASAC European Academies Science Advisory Council 24.10.14: European Academies inform MEPs on GMO legislation - <http://www.easac.eu/home/easac-news/detail-view/article/european-aca.html>

⁴ EASAC European Academies Science Advisory Council Junij 2013: Planting the Future - http://www.easac.eu/fileadmin/Reports/Planting_the_Future/EASAC_Planting_the_Future_LAY_SUMMARY.pdf

⁵ EUROPEAN COMMISSION, European Reserach Area, Food, Agriculture & Fisheries & Biotechnology: A decade of EU-funded GMO research (2001 - 2010) - http://ec.europa.eu/research/biosociety/pdf/a_decade_of_eu-funded_gmo_research.pdf